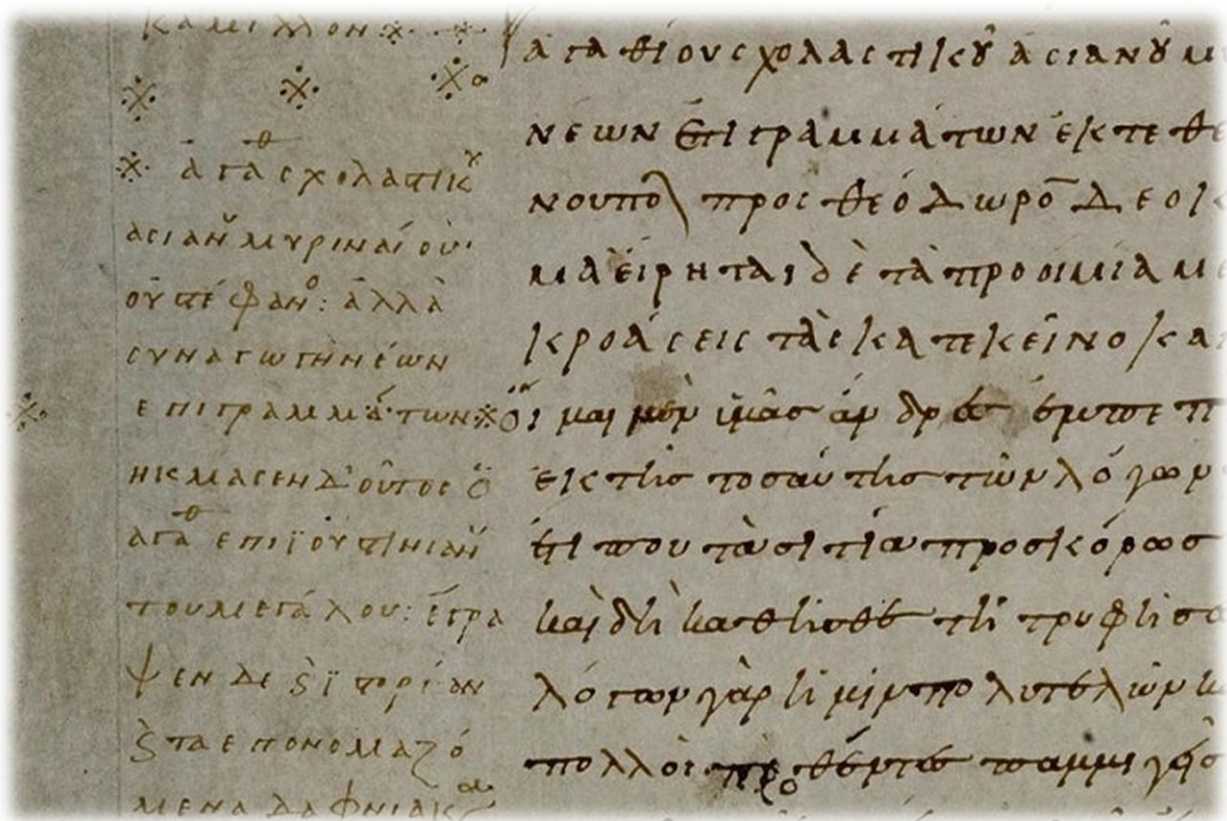

Αγαθίας Σχολαστικός: Ο ιστορικός συνεχιστής του Προκοπίου.

Γράφει ο Μάριος Νοβακόπουλος, διεθνολόγος, μεταπτυχιακός φοιτητής Βυζαντινής ιστορίας.

Ο Προκόπιος ήταν και παραμένει η βασικότερη πηγή των μεταγενεστέρων για την βασιλεία του Ιουστινιανού (527-565), ενός αυτοκράτορος με πολυσχιδές έργο και μεγάλες φιλοδοξίες, του οποίου τα επιτεύγματα και οι αποτυχίες θα ακολουθούσαν την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία για αιώνες. Το «Υπέρ των Πολέμων» εξιστορεί την επική ανάκτηση της φυτικής Μεσογείου από τα γερμανικά φύλα, το «Περί Κτισμάτων» διαλαλεί το μεγαλείο της Αγίας Σοφίας και των άλλων βασιλικών οικοδομημάτων, ενώ τα «Ανέκδοτα», σε εντελώς διαφορετικό τόνο, παρουσιάζουν μία σκληρή κριτική στα κακώς κείμενα του θρόνου, με γενναίες δόσεις υπερβολής και εμπαθείας. Όπως γινόταν και διαχρονικά στον κλάδο της ιστορίας, το τάλαντο και η ενασχόληση του Προκοπίου ενέπνευσε μιμητές και συνεχιστές. Πρώτος στην σειρά εμφανίστηκε ο Αγαθίας ο Σχολαστικός.

Ο Αγαθίας γεννήθηκε στην Μύρινα της Μικράς Ασίας (Αιολίς) κάπου το 530. Ο πατέρας του ονομαζόταν Μεμνόσιος και η μητέρα του, την οποία έχασε σε νηπιακή ηλικία, Περικλεία. Ο Μεμνόσιος έφερε την

οικογένεια του στην Κωνσταντινούπολη, όπου ο Αγαθίας μεγάλωσε. Ακολούθησε ρητορικές και νομικές σπουδές, συνέπεια των οποίων ήταν η σταδιοδρομία του ως σχολαστικού (δικηγόρου). Καθώς όμως το επάγγελμα του λίγη συγκίνηση του προσέφερε, ο Αγαθίας κατέφυγε στην ποίηση και την ιστορία. Αντίθετα με τον Προκόπιο λοιπόν, ήταν ιδιώτης που έγραφε για την αναψυχή του, όχι κατά παραγγελίαν ή για να κερδίσει την εύνοια του βασιλέως. Αυτό προσδίδει στο έργο του ιδιαίτερη αξία για την αμεροληψία του και την έλλειψη σκοπιμοτήτων – ο ίδιος ο ο Αγαθίας ψέγει όσους γράφουν για να κολακεύσουν τους ανωτέρους τους.

Ο Αγαθίας ήταν κατ' αρχήν ποιητής, δευτερευόντως και αργότερα δε ασχολήθηκε με την ιστορία. Από νεανική ηλικία έγραφε στίχους, οι οποίοι συγκεντρώθηκαν σε δύο έργα, τον «Κύκλο των νέων Επιγραμμάτων» και τα «Δαφνιακά». Έχοντας γνώση του έργου του Προκοπίου και από προσωπικό θαυμασμό, ο Αγαθίας συνέγραψε την ιστορία «Περί της Ιουστινιανού βασιλείας» κατά το πρότυπο του, ξεκινώντας από το 522 και φθάνοντας στο 559, καθώς τον πρόλαβε ο θάνατος γύρω στο 580.

Το έργο του Αγαθίου επικεντρώνεται στην στρατιωτική ιστορία, εξιστορώντας του πολέμους της Ιταλίας εναντίον των Οστρογότθων και της Λαζικής (σημερινή Γεωργία) κατά των Περσών. Στην αφήγηση παρεμβάλλονται αναφορές σε λοιμούς, σεισμούς και εθνογραφικές αναφορές (π.χ. για τους Φράγκους). Ιδιαίτερα λεπτομερείς είναι οι παρατηρήσεις του για τα ήθη και τον πολιτισμό των Περσών, καθώς αντλεί απευθείας από περσικές πηγές. Τις τελευταίες του μετέφρασε και προμήθευσε ο συριακής καταγωγής φίλος του Σέργιος, ο οποίος είχε επαφές με την περσική αυλή. Η τελευταία τελικά συγκατατέθηκε να δώσει σε έναν Ρωμαίο συγγραφέα αντίγραφα των βιβλίων της, θέλοντας, όπως αναφέρει ο ίδιος ο Αγαθίας, να μεταδοθεί στην αντίπαλη πλευρά η δική της εκδοχή των γεγονότων. Όταν οι πληροφορίες των περσικών πηγών συγκρούονται με αυτές του Προκοπίου, ο Αγαθίας προτιμά τις πρώτες.

Οι μετέπειτα ιστορικοί έχουν ασκήσει κριτική στον Αγαθία από αρκετές πλευρές. Οι γεωγραφικές του γνώσεις είναι επιφανειακές, οι πηγές του πολύ πιο περιορισμένες από εκείνες του Προκοπίου, η αξιοπιστία του αμφίβολη. Ο Αγαθίας δεν δίνει προτεραιότητα στην ακρίβεια, αλλά στην διδακτική αξία της ιστορίας, από όπου προκύπτουν ψυχωφελή ηθικά παραδείγματα. Η μόνη διαφορά που βλέπει μεταξύ ποιήσεως και ιστοριογραφίας είναι πως η μεν γράφεται έμμετρα, η δε πεζά. Από

το έργο του συνάγουμε πως πίστευε στην θεία πρόνοια και ανταπόδοση, καταδίκασε τα εγκλήματα πολέμου, ενώ τιμούσε τη νόμιμη άμυνα του κράτους. Όπως και ο Προκόπιος, κάνει λίγες θρησκευτικές αναφορές. Η γλώσσα του είναι λογιωτάτη, με πολλούς αρχαϊσμούς και αποφυγή των λατινικών όρων. Φαίνεται να έχει εκτεταμένη γνώση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, αν και οι βυζαντινολόγοι διαφωνούν κατά το πόσον είναι άμεση ή δευτερογενής, από τον Προκόπιο και λεξικά.

Ως ιστορικός ο Αγαθίας θα μείνει στην σκιά του Προκοπίου, σαν ποιητής δε είναι οικουμενικώς άγνωστος. Υπήρξε όμως απαραίτητος κρίκος για την συνέχεια της κλασικής ιστοριογραφίας στην πρώιμη «βυζαντινή» εποχή. Όπως εκείνος μελέτησε τον Προκόπιο, άλλοι ιστορικοί θα έπαιρναν την σκυτάλη από τον Αγαθία, παραδίδοντας μας πολύτιμες πληροφορίες για μία περίοδο κρίσιμη για την Ρωμαϊκή Οικουμένη.

ΠΗΓΕΣ

- **Απόστολος Καρποζήλος**, «Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι», τ. Α', σελ. 432-441
- **Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ 1973**
- **Wikipedia**

Πηγή : www.antibaro.gr/article